

SIGILII DIN EPOCA MODERNĂ EXPUSE LA MUZEUL DE ISTORIE AL R.S.ROMÂNIA

de EMIL DUMITRESCU

Muzeul de Istorie al R.S.România este posesor al unei valoroase colecții sigilare care suscită un pronunțat interes științific. Obiectul lucrării de față îl constituie prezentarea unor sigilii ce se găsesc în Secția de istorie modernă; a fost selectat un număr dintre cele mai reprezentative piese pe care le-am grupat în felul următor:

A. Sigilii domnești și ale unor instituții centrale de stat:

1. Sigiliul mare domnesc al lui Grigore Dimitrie Ghica.
2. Sigiliul mare domnesc al lui Alexandru Dimitrie Ghica.
3. Sigiliul Sfatului Ocîrmuitor al Principatului Moldovei*.
4. Sigiliul oval pentru ceară al domnitorului Gheorghe Bibescu.
5. Sigiliul Guvernului Vremelnicesc al Țării Românești.
6. Sigiliul domnitorului Barbu Știrbei.
7. Sigiliul Adunării Ad-hoc a României.
8. Sigiliul Comisiunii Centrale a Principatelor Unite.
9. Sigiliul Comitetului pentru subscriere la petiția din 11 iunie 1861.
10. Sigiliul Adunării Generale Elective a României.
11. Sigiliul din cristal al domnitorului Alexandru Ioan Cuza.
12. Sigiliul domnitorului Alexandru Ioan Cuza (cu efigia domnitorului înconjurată de stemele județelor Principatelor Unite).

B. Sigilii ale unor instituții de cultură:

1. Sigiliul Eforiei Școlilor Naționale din Țara Românească.
2. Sigiliul Academiei Mihăilene din Iași.
3. Sigiliul Societății Academice Române.

C. Sigilii ale unor personalități:

1. Sigiliul lui August Treboniu Laurian.
2. Sigiliul lui Cristian Tell.
3. Sigiliul lui Alexandru G. Golescu-Arăpilă.
4. Sigiliul generalului Gheorghe Magheru.
5. Sigiliul lui Nicolae Băleescu.

Datorită interesului deosebit pe care-l prezintă aceste piese, unele sigilii au constituit material de studiu pentru specialiști¹, studiile apărînd în diferite publicații cu profil adecvat.

A. Sigilii domnești și ale unor instituții centrale de stat:

1. Sigiliul Sfatului Ocîrmuitor al Principatului Moldovei. Sfatul Ocîrmuitor al Moldovei a fost organizat, potrivit prevederilor Regulamentului Organic, ca instrument de conducere, coordonare și îndrumare a administrației și a îndeplinit în viața politică și în administrația statului moldovean, după domnie, rolul principal².

După atribuțiile și componența sa, sfatul administrativ a avut un rol important în administrația centrală și în viața politică a țării, de aceea în documentele vremii este numit "sfat cîrmuitor" sau "sfat ocîrmuitor"³, titlatură înflinită și pe sigiliul acestui for conducător. Sfatul ocîrmuitor avea obligațiile unui consiliu de miniștri, hotărîrile sale fiind supuse, înainte de executare, aprobării domnitorului, care nu putea să-i suspende activitatea. Sfatul nu controla domnia, ci trebuia să o sprijine, eliberînd-o de unele din numeroasele sale sarcini, să-i suplinească lipsa de competență în diferite probleme ale administrației centrale, iar în caz de absență a domnitorului, sfatul căpăta și unele atribuții de decizie.

În rîndurile următoare vom prezenta sigiliul folosit de Sfatul Ocîrmuitor al Moldovei, sigiliul ce se află la Muzeul de Istorie al R.S. România.

Sigiliul confecționat din alamă are formă ovală, iar dimensiunile: D=37 mm și d=34 mm. În centrul cîmpului sigilar apare un scut despicat; în cîmpul dextru apare capul de bour cu o stea cu șase raze între coarnele curbate spre interior (steaua dintre cornele bourului are mai degrabă aspectul unei roze cu șase petale). În cîmpul senestru apare leul (leul familiei Sturdza), ținînd în ghiara dreaptă o spadă pe lama căreia se înfășoară o ramură înfrunzită. Scutul este timbrat de o coroană princiară și susținut de doi delfini afrontați.

Sigiliul poartă ca inscripție următoarea legendă în caractere chirilice caligrafice: "СФАТУЛ ОКЪРМУИТОР ПРИНЦПАТУЛ МОЛДОВИ .1834". Întregul ansamblu heraldic se află inclus într-o dublă bordură liniară.

2. Sigiliul Adunării Ad-hoc a României. În cadrul evenimentelor premergătoare Unirii, un rol important l-au avut adunările ad-hoc. Adunarea din Țara Românească și-a început activitatea la 30 septembrie/12 octombrie 1857; dezbaterile adunării (atît din Moldova, cît și din Țara Românească) au prilejuit o puternică manifestare a coeziunii, a forței mișcării pentru unire, o demonstrație impresionantă a dorinței poporului român de a-și făuri statul său național în pofida tuturor piedicilor. Sigiliul Adunării Ad-hoc a României, aflat în patrimoniul Muzeului de Istorie al R.S. România, și pe care îl vom prezenta în continuare, constituie o mărturie valoroasă privitoare la lupta pentru unitate națională a poporului nostru. Sigiliul este confecționat din alamă, are diametrul de 41 mm. Rama sigiliului poartă gravat semnul √ pentru aplicare corectă.

În centrul cîmpului sigilar este gravată acvila Țării Românești, cruciată, conturnată și încoronată, cu zborul larg deschis, ținînd în

1

2

Pl. I. - 1 - Sigiliul Sfatului Ocîrmuitor al Principatului Moldovei;
2 - Sigiliul Adunării Ad-hoc a României.

gheara dextra o spadă, și în cea senestra un sceptor. Inscricția circulară în caractere latine, majuscule de tipar cuprinde textul: "ADUNAREA AD-HOC A ROMÂNIEI". Data 1857 apare gravată separat, dedesubtul acvilei valahice. Sigiliul este prevăzut cu o bordură liniară dublă intercalată de un brîu ornamental de tip vegetal, în torsadă.

3. Sigiliul Comitetului pentru subscrierea la petiția din 11 iunie 1861. Dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza la 5 ianuarie și respectiv 24 ianuarie 1859, depășindu-se astfel prevederile conservatoare ale Convenției de la Paris, a evidențiat voința fermă a poporului nostru de înfăptuire a unui stat unitar. Dar pentru că se realizase o unire incompletă, mai mult simbolică decît reală, masele largi populare au sprijinit cu căldură pe domnitor și pe cei mai apropiați colaboratori ai acestuia în acțiunea de desăvîrșire a unirii celor două Principate: în acest sens se înscrie marea acțiune populară de la 11/23 iunie 1861.

La 11/23 iunie 1861, cu prilejul sărbătoririi izbucnirii revoluției de la 1848, la București, la Iași, elemente progresiste au lansat o petiție prin care se cerea desăvîrșirea Unirii sub aceeași cirmuire a lui Alexandru Ioan Cuza și lărgirea sistemului electoral, erefindu-se astfel poporului posibilitatea de participare la rezolvarea chestiunilor naționale; petiția era îndreptată și împotriva celor ce doreau să aducă în țară un prinț străin. Documentul a fost redactat sub formă de manuscris sau formulare tipărite, cu caractere latine sau chirilice⁴. Petiția a declanșat o atmosferă revoluționară specifică gloriosului an 1848; peste 800 000 semnături au acoperit aceste documente. Toate petițiile au fost adunate în 4 tomuri și la 31 mai 1896 Ministerul de Externe le-a dăruit Academiei Române. Petițiile, legate cu șnur tricolor, poartă aplicate în ceară roșie sigiliul pe care îl prezentăm în rîndurile următoare.

În cîmpul sigilar apar reprezentate scuturile acolate (în unghi ascuțit, unite în șeful lor) ale celor două Principate: la dextra, stema Țării Românești cu acvila cruciată, conturnată și încoronată princiar, cu zborul în jos, stînd pe o ramură dreaptă plasată în fascie; la senestra, stema Moldovei, cu capul de zimbru văzut din față și cu o stea (cu 5 raze) între coarneau arcuite spre exterior. Cele două scuturi sînt însoțite în talpă și pe flancuri de două ramuri de frunze de stejar ce se întretaie la bază, fiind legate cu o panglică. Scuturile sînt timbrate de o coroană princiară.

Inscricția: "COMITETUL PENTRU SUBSCRIEREA LA PETIȚIA DIN 11 IUNIE" este realizată cu majuscule latine de tipar. Data de pe sigiliu este incompletă, fiindcă nu este specificat și anul, dar aceasta nu ne împiedică să plasăm acest sigiliu în 1861, an cînd s-a desfășurat acțiunea populară mai înainte prezentată și despre care vorbesc din plin documentele vremii⁵.

4. Sigiliul Adunării Generale Elective a României. În urma unei susținute activități desfășurate de Cuza Vodă, sprijinit fiind de ma-

1

2

Planșa II. - 1- Sigiliul Comitetului pentru subscrierea la petiția din 11 iunie 1861;
2 - Sigiliul Adunării Generale Elective a României.

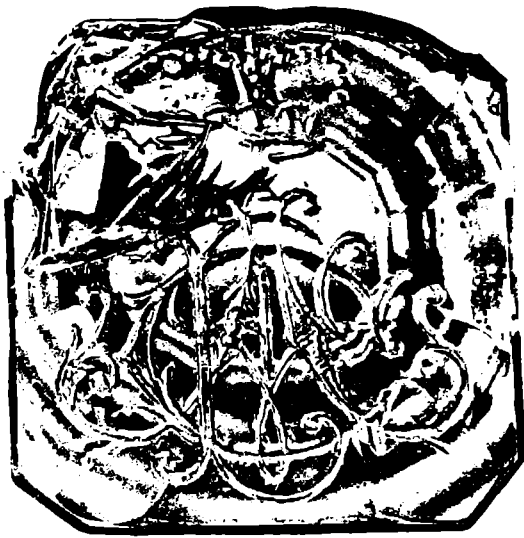
sele populare și de elemente progresiste, cum ar fi de pildă M.Kogălniceanu, C.Negri ș.a., la 11 decembrie 1861, printr-o proclamație, domnitorul a înștiințat națiunea că Unirea deplină a fost realizată. În aceeași zi domnitorul adresează un mesaj Adunării Elective a Moldovei și altul celei din Țara Românească, convocându-le la București în ziua de 24 ianuarie 1862⁶; astfel își începe activitatea primul parlament al României, avînd o singură cameră. La 21 Februarie 1862 a fost publicată legea potrivit căreia Comisia Centrală de la Focșani era desființată⁷; urmare a acestei noi organizări, complicatele formalități stabilite prin Convenția de la Paris pentru elaborarea legilor au fost înlocuite cu o procedură mai rapidă, mai eficace⁸.

Sigiliul Adunării Generale a României este confecționat din alamă, are forma rotundă, avînd diametrul de 62 mm.

Într-un scut despiciat de tip francez modern, cu bordură de aur, se află în primul cîmp o acvilă cruciată, conturnată și încoronată princiar, avînd zborul în jos și stînd pe o ramură desfrunzită plasată în fascie; în al doilea cîmp apare reprezentat un cap de zimbru văzut din față și cu o stea (cu 5 colțuri) între coarne. Ambele cîmpuri sînt tripartite în fascie, în culorile naționale ale țării; roșu, aur (galben) și albastru. Scutul este timbrat cu o coroană regală.

Legenda este dispusă circular, cu caractere latine, majuscule, gravate în relief, pentru tuș: "ADUNAREA GENERALĂ ELECTIVĂ A ROMÂNIEI". Pe sigiliu nu apare gravată data, insemnul fiind confecționat pentru a marca realizarea unificării celor două Adunări Elective într-una singură, moment de seamă al politicii lui Alexandru Ioan Cuza. Demn de remarcat este faptul că pentru noul stat, pe sigiliu, nu se folosește titulatura de Principatele Unite ale Moldovei și Țării Românești, stabilită prin Convenția de la Paris, ci acela de ROMÂNIA.

5. Sigiliul din cristal al domnitorului Alexandru Ioan Cuza. În istoria noastră domnia lui Cuza Vodă (24 ian.1859-10/11 febr. 1866) a prezentat o importanță deosebită; prin înfăptuirea actului unirii, la început în formă personală și apoi în formă instituțională, prin legea secularizării averilor mănăstirești, prin legea rurală, prin legi în domeniul administrației, justiției, armatei, învățămîntului, bisericii, prin introducerea alfabetului latin, a unui sistem modern de măsuri, greutate și capacitate, se poate afirma că în vremea domnitorului Alexandru Ioan Cuza au fost puse bazele României moderne. În Muzeul de Istorie al R.S.România memoria lui Cuza Vodă este păstrată cu venerație; multe obiecte, multe documente vorbesc despre marele domn care, neprecupețind nimic, a căutat ca într-o perioadă scurtă de timp să realizeze dorințele poporului său, față de care a nutrit o dragoste nemărginită. Vom prezenta mai jos un sigiliu ce aparține domnitorului Alexandru Ioan Cuza. Este confecționat din cristal transparent. Tiparul sigilar cu mînerul sigiliului fac corp comun. Pe matricea sigilară este gravată în adîncime monograma domnitorului. Mînerul este fațetat. Dimensiunile sigiliului sînt 22 x 21 mm și înălțimea totală de 70 mm. Piesa

1

2

Pl.III. - 1 - Sigiliul din cristal al domnitorului Alexandru Ioan Cuza;
2 - Sigiliul domnitorului Alexandru Ioan Cuza (cu efigia înconjurată de stemele județelor).

este foarte fin lucrată. Din păcate este puțin deteriorată, lipsind o bucată de cristal din dextra bonetei princiare aflată deasupra monogramei.

Monograma de pe acest sigiliu mai este înflnită și pe alte obiecte ce au aparținut domnitorului și se află în patrimoniul Muzeului de Istorie al R.S. România: pe un ceas de buzunar cu capac de aur, pe o cutie sculptată, din abanos, în care se păstrau pistoalele, dăruită lui Cuza de către Napoleon al III-lea în semn de prietenie. Comparând monogramele de pe aceste trei obiecte se observă că cea de pe sigiliu este mai complicat lucrată, literele avînd mai multe înflorituri.

6. Sigiliul domnitorului Alexandru Ioan Cuza (cu efigia domnitorului înconjurată de stemele județelor). Tiparul sigilar mai sus-menționat a fost expus în Muzeul de Istorie al R.S. România pentru a evidenția prodigioasa activitate desfășurată de domnitor pentru înfăptuirea unificării administrative a țării. Este confecționat din oțel, matricea sigilară cu minerul formînd corp comun. Diametrul sigiliului este de 30 mm, grosimea tiparului sigilar 7 mm și înălțimea totală 48 mm. Tehnica de realizare a acestui sigiliu este cam rudimentară, fapt ce iese pregnant în evidență dacă comparăm sigiliul cu alte însemne domnești executate anterior.

În centrul matricei sigilare este efigia domnitorului; presupunem că gravorul a avut drept sursă de inspirație portretul lui Cuza de pe medalia bătută la 14 aprilie 1859 și dedicată fuzionării armatelor rămâne⁹. Efigia domnitorului este înconjurată de 32 de medalioane rotunde, grupate cîte patru, în interiorul cărora se află simbolurile județelor; în partea superioară sau în cea inferioară a medalioanelor sînt gravate numele districtelor respective. Simbolurile județelor sînt gravate foarte slab.

Pe marginea matricei sigilare cu capitale latine este săpată inscripția: "DEDICATU M.S. PRINCIPELUI DOMNITORIU ALESSANDRU IOAN I ÎN ANULU 1865", însemnare care precizează data cînd a fost confecționat sigiliul.

După cum am arătat mai înainte, pentru că gravura este slabă, simbolurile și denumirea județelor sînt greu de citit; pentru descifrare, prin comparație, am folosit "Actu de constatarea voturilor date de poporul românului asupra plebiscitului propus la 2/14 mai 1864", document expus în Muzeul de Istorie al R.S. România și pe care se află stemele județelor ce intrau în componența României în anul 1864.

Confruntînd simbolurile de județe de pe sigiliu cu cele aflate pe "Actul de constatare a voturilor... din 2/14 mai 1864", remarcăm că numărul este identic: 32. Apoi, cele două documente poartă date foarte apropiate.

Simbolurile județelor de pe sigiliu sînt grupate cîte patru¹⁰, astfel:

I - 1. Dîmbovița: un țap stînd.

2. Vlașca: trei plopi acostați plasați pe o terasă verde.

3. Ilfov: două personaje aflate și încoronate, purtând mantie și flancând o biserică cu două turnuri redată mai înaltă decât personajele ce o înconjoară.
4. Ialomița: un pește în bază, care broșează peste un snop așezat în bandă.
- II - 5. Teleorman: trei oi conturnate păscând.
6. Olt: un turn cu acoperiș conic.
7. Dolj: un pește conturnat.
8. Romanați: un snop de grâu în pal.
- III - 9. Mehedinți: o albină.
10. Gorj: un cerb conturnat stînd pe o terasă de iarbă.
11. Vlcea: o căruță trasă de doi cai ce sînt mînați de un surugiu spre dextra.
12. Argeș: o acvilă conturnată cu zborul închis.
- IV - 13. Muscel: o pasăre cu zborul în jos stînd pe o creangă înfrunzită a unui copac.
14. Rîmnicu-Sărat: un cal în mers (spre dextra).
15. Prahova: o capră neagră conturnată.
16. Buzău: o biserică cu două turnuri flancate la senestra de o pasăre cu zborul închis.
- V - 17. Covurlui: o ancoră plasată în bandă cu odgonul încolăcit și sprijinită de niște stînci.
18. Brăila: o ancoră plasată în bară.
19. Cahul: Valul lui Traian suprapus de inscripția cu numele acestui împărat.
20. Ismail: un turn medieval.
- VI - 21. Vaslui: un stup cilindric înconjurat de albine și așezat pe o terasă cu flori și iarbă.
22. Tecuci: un ciorchine de struguri cu vrej și frunze.
23. Tutova: trei pești suprapuși; cel din mijloc conturnat.
24. Fălciu: un bou în mers.
- VII - 25. Bacău: stînci de sare.
26. Putna: zeul Bachus pe un butoi.
27. Iași: un cal în mers spre senestra.
28. Roman: trei spice de grâu dispuse în evantai.
- VIII - 29. Dorohoi: un rac conturnat.
30. Botoșani: o coasă plasată în sol cu lama spre dextra.
31. Suceava: trei brazii acostați avînd aceeași înălțime.
32. Neamț: o ciută în mers.

B. Sigilii ale unor instituții de cultură:

1. Sigiliul Eforiei școlilor naționale din Țara Românească. Odată cu începutul deceniului patru al sec. al XIX-lea școlile capătă o organizare din ce în ce mai complexă, asigurîndu-se cadrul propice dezvoltării învățămîntului în limba română pentru toate treptele. Existența unui organ superior de coordonare a școlilor, în a cărui compo-

nență intrau elemente animate de dorința dezvoltării învățămîntului, cum ar fi de pildă Petrache Poenaru, asigură acestora, datorită îndrumării unitare, o bună activitate. Adoptarea în anul 1833 a "Regulamentului Școlilor publice din Principatul Țării Românești", manualele elaborate de Gh. Lazăr¹¹, sigiliul Eforiei școlilor naționale (documente ce se află expuse în Muzeul de Istorie al R.S. România) grăiesc despre rolul învățămîntului în Țara Românească.

Sigiliul Eforiei școlilor naționale din Țara Românească este confecționat din fier de formă circulară, avînd D=42 mm.

În cîmpul sigilar apare acvila cruciată, încoronată, conturnată cu zborul în jos, stînd pe o ramură dreaptă, desfrunzită, plasată în fascie. Două ramuri de laur înconjoară acvila; dedesubtul acesteia, așezată pe o terasă, sînt reprezentate o serie de materiale didactice (glob pămîntesc, microscop etc.). Inscripția: " ΕΦΟΡΙΑ ΣΧΟΛΑΡΕΩΝ ΝΑΤΙΟΝΑΛΕ " este realizată în majuscule.

2. Sigiliul Societății Academice Române. Societatea Literară Română, care avea drept scop să grupeze forțele culturale risipite pînă atunci, consolidîndu-se astfel bazele culturii naționale unitare, neținînd seama de separarea politică dintre români, printre fondatorii Societății Academice Române fiind și intelectuali de aceeași naționalitate din afara granițelor țării noastre. La început Societatea Academică Română și-a desfășurat activitatea mai mult în domeniul filologiei și istoriei. În rîndurile de mai jos vom descrie sigiliul Societății Academice, care se află expus la Muzeul de Istorie al R.S. România. Este confecționat din alamă, de formă rotundă, avînd diametrul de 48 mm. În centrul sigiliului este gravată zeița Minerva purtînd togă, coif și ținînd în mîna stîngă o sulită, iar în dreapta o Victorie înaripată, care la rîndu-i susține în mîna dreaptă o cunună de lauri. Legenda este dispusă circular în caractere latine majuscule, gravate în relief pentru tuș: "SOCIETATEA ACADEMICA ROMANA BUCURESTI MDCCCLXVII". La picioarele zeiței se află alte două atribute uzuale ale sale și anume la dextra bufnița, simbolul înțelepciunii, iar la stînga scutul rotund plasat în picioare.

C. Sigilii ale unor personalități:

1. Sigiliul lui August Treboniu Laurian. August Treboniu Laurian (1810-1881) s-a remarcat prin bogata activitate desfășurată în domeniul cultural și politic. A fost profesor la Colegiul Sf. Sava. Împreună cu N. Bălcescu a editat "Magazinul istoric pentru Dacia", revistă ce a contribuit din plin la cristalizarea ideologiei pașoptiste, la dezvoltarea conștiinței naționale, la nașterea istoriografiei moderne românești. A luat parte la revoluția transilvăneană din 1848. În anul 1850, chemat fiind de Grigore Ghica Vodă, organizează în calitate de inspector general școlile din Moldova. A sprijinit înființarea societății "Transilvania", care-și propusese drept țintă strîngerea legăturilor de frăție între tinerimea studiosă din toate colțurile României. În pa-

trmoniul Muzeului de Istorie al R.S.România se află sigiliul personal al lui August Treboniu Laurian, pe care îl prezentăm în continuare.

Confecționat din fier, are formă dreptunghiulară (colțurile curbate) și cu dimensiunile 16 x 19 mm; sigiliul poartă gravată în centrul cîmpului său o acvilă cu zborul în jos, în cioc ținînd o cunună din laur. Acvila stă pe o ramură desfrunzită plasată în fascie. Flancînd capul pasării heraldice apar gravate majusculele: A și T, iar în registrul inferior, sub ramura pe care stă acvila, aflăm litera L, care, laolaltă, constituie inițialele posesorului sigiliului.

2. Sigiliul lui Cristian Tell. Generalul Cristian Tell (1807-1884) a desfășurat o bogată activitate politică. Astfel, împreună cu Nicolae Bălcescu și Ion Ghica au înființat societatea revoluționară secretă "Frăția" (1843), a participat la revoluția de la 1848 din Țara Românească, numărîndu-se printre semnatarii proclamației dela Izlaz și făcînd parte din Guvernul Provizoriu; pentru aceasta este nevoit să ia drumul exilului. Reîntors în patrie în anul 1857, participă la adunările ad-hoc și susține pe Alexandru Ioan Cuza pentru a fi ales domn și în Țara Românească. Printre exponatele referitoare la anul revoluționar 1848 se află și sigiliul lui Christian Tell, pe care îl prezentăm mai jos.

Confecționat din oțel, sigiliul¹² are formă dreptunghiulară, cu colțurile ușor rotunjite și dimensiunile 12 x 22 mm. În centru apare gravat un scut de tip francez modern, conținînd în cîmpul de argint (?) o bufniță (probabil în culori naturale) stînd pe două mîni împreunate (element numit în heraldică "credință"), în culoarea carnației. Acest simbol constituie o aluzie directă la societatea "Dreptate-Frăție", printre membrii marcantă aflîndu-se și posesorul sigiliului. Scutui este timbrat de un coif plasat în față, cu viziera deschisă, avînd cinci grile și prevăzut în cimier cu cinci pene de struț dispuse în evantai. Coiful este dotat cu lambrechini de tip voleu, însă fără indicațiile smalturilor. La baza scutului apar panglicile a trei decorații: cea din centru fiind probabil medalia "Virtutea militară" (creată în argint la 1872 de domnitorul Carol pentru grade inferioare, dar conferită între 1877-1878 de aur, pentru ofițeri), cea de la dextra, ordinul turcesc "Nișan İftikar", iar cea de la senestra medalia româno-rusă constituită la 1878 de Alexandru al II-lea pentru ofițerii români care au luat parte la campania din 1877-1878. În registrul superior al sigiliului sînt gravate în caractere chirilice majuscule caligrafice inițialele X și T ale posesorului însemnului. Totul este încadrat într-o dublă bordură liniară ce urmează conturul sigiliului.

3. Sigiliul lui Alexandru G. Golescu-Arăpilă. La Muzeul de Istorie al R.S.România se află un frumos sigiliu personal, confecționat din onix, al lui Alexandru G. Golescu-Arăpilă (1819-1881) care a desfășurat o bogată activitate pe tărîm politic: a participat la revoluția de la 1848 din Țara Românească; a sprijinit lupta pentru unificare națională; a fost ministru la culte, finanțe, interne, externe. Matricea

sigilară, de formă ovală, are dimensiunile: $D=26$ mm și $d=23$ mm. În câmpul sigilar se află inițialele înlănțuite ale lui Alexandru G. Golelescu, inițiala prenumelui în caractere latine majuscule de tipar, iar cea a numelui de familie, dublată în caractere latine majuscule caligrafice. Monograma posesorului sigiliului se află încadrată într-un dublu chenar liniar oval.

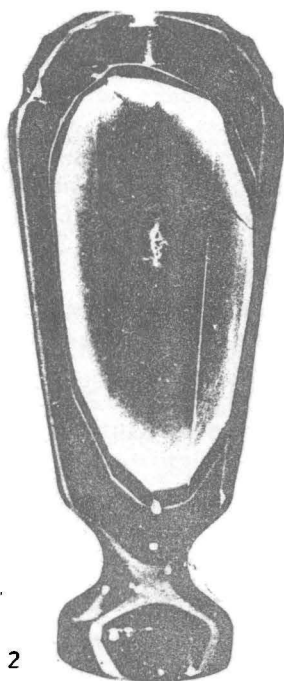
4. Sigiliul generalului Gheorghe Magheru. Patriotul Gheorghe Magheru (1804-1875) s-a remarcat prin entuziasmul cu care s-a alăturat revoluției de la 1848 din Țara Românească; a fost membru al guvernului provizoriu, a organizat tabăra de la Rîureni-Vilcea. În calitate de membru al Adunării Ad-hoc, a sprijinit cu căldură unirea țărilor române. Puternica personalitate a generalului Gheorghe Magheru este amplu ilustrată în Muzeul de Istorie al R.S. România prin documente și obiecte care provin de la marele înaintaș; menționăm un frumos sigiliu personal pe care îl vom prezenta în continuare.

Însemnul - de format octogonal neregulat¹³, avînd dimensiunile: $L=14$ mm x $l=12$ mm x l de colț = 6 mm - poartă gravată stema generalului Magheru, alcătuită dintr-un scut de tip elvețian, al cărui câmp de azur este încărcat cu o dextroșă în armură a cărei mînușă de zale ține în bară o sabie curbata (cu garda închisă). Scutul se sprijină pe un postament de format trapezoidal, cu basoreliefuri reprezentînd oșteni cu arme și armuri de epocă. Scutul este timbrat în cimier, de un personaj feminin, cu bustul nud, purtînd pe cap o coroană murală cu trei turnuri, ținînd în mîna dreaptă, în bară, o ramură cu flori și frunze, iar în cea stîngă, de asemenea în bară, o cruce sprijinită de umărul drept. Atît postamentul, cît și cimierul sînt flancați la dextra de o acvilă conturnată, ținînd în cioc o cunună de laur (închisă), avînd zborul în jos și piciorul drept cu gheara ridicată, sprijinindu-se de baza postamentului, iar la senestra un leu rampant ținînd în laba dreaptă un drapel tricolor vertical (roșu, aur și azur), cu baza flammurii în unghi drept și cu hampa terminată printr-o acvilă încoronată cu zborul în sus. Spațiul dintre personajul din cimier și acvilă este ocupat, din rațiuni de simetrie, de un corn de abundență, plasat în bandă. Dedesubtul postamentului, în exergă, se află gravat în caractere latine majuscule de tipar numele posesorului sigiliului: "G. MAGHERU" (sic). Întreg ansamblul heraldic este adăpostit sub un mantou de catifea căptușit cu hermină, dotat cu franjuri și ciucuri șitimbrat de o coroană murală cu trei turnuri, ca factură identică aceleia purtată de personajul din cimier.

Remarcăm la acest sigiliu personal (sau de familie)¹⁴ prezența ciudată a celor două coroane murale, folosite în mod curent în armele de orașe sau municipii (uneori și de provincii). În plus, ținem să precizăm că suportii stemei generalului Magheru sînt de influență transilvăneană, preluați probabil din proiectul de stemă a Transilvaniei, cerut de revoluționarii pașoptiști ardeleni Curții din Viena la 1849 și reprezentînd simbolurile celor două legiuni romane (a XIII-a

1

2

3

Pl.IV. - 1 - Sigiliul generalului Magheru; 2 - Sigiliul lui Alexandru G. Golescu-Arăpila; 3 - Sigiliul lui Nicolae Bălcescu.

Gemina și a V-a Macedonia), care au staționat pe aceste meleaguri în sec. II e.n.¹⁵. Amintim în continuare că familia Magheru este originară din Transilvania, de unde a trecut în Oltenia în sec. al XVIII-lea.

5. Sigiliul lui Nicolae Bălcescu. Personalitate de frunte a generației sale, Nicolae Bălcescu s-a impus cu putere în politică, istorie, economie; gânditor democrat-revoluționar, a fundamentat programul de prefaceri revoluționare, al cărui punct central a fost desființarea servituzilor feudale și împrumozirea țăranilor. A luat parte la mișcarea revoluționară din 1840, a inițiat înființarea societății secrete "Frăția" (1843), a fost secretar al "Asociației literare" (1845), a editat împreună cu A.T. Laurian "Magazin istoric pentru Dacia". Conducător al revoluției din 1848 în Țara Românească, a fost membru al guvernului provizoriu; a militat în anii 1848-1849 pentru drepturile naționale ale românilor din Transilvania și pentru unirea forțelor revoluționare românești cu cele maghiare. În emigrație a luptat pentru înfăptuirea unității naționale a poporului român, pentru colaborare cu revoluționarii francezi, italieni, cu emigranții polonezi.

În Muzeul de Istorie al R.S. România, memoria lui Nicolae Bălcescu este din plin cinstită prin expunerea pentru publicul vizitator, în sălile dedicate revoluției de la 1848 în Țările Române, a numeroase obiecte și documente care vorbesc despre marele patriot. O piesă foarte frumoasă, pe care o vom prezenta în continuare, este sigiliul lui Nicolae Bălcescu confecționat dintr-un ametist de formă octogonală, purtând gravate în caractere neogotice inițialele numelui posesorului insemnului. Piatra este prinsă cu gheare de argint într-un mîner de carneol. La capătul opus, minerul este îmbrăcat într-un manșon de argint filigranat terminat cu o figură din același metal, reprezentând "Lupoanca cu gemenii" așezată pe un postament dreptunghiular cu laturile ornamentate. Alegerea acestui simbol pentru sigiliul personal evidențiază convingerile majore ale lui Nicolae Bălcescu privitor la latinitatea poporului român.

Acest sigiliu apare pe o scrisoare trimisă de către Nicolae Bălcescu "Domnului Alecu Gheorghie Golescu Secretar Guvernului Provizoriu la București", imprimat în ceară roșie. Scrisoarea este datată 25 iunie 1848 Focșani.

După aprecierile cercetătoarei Cornelia Bodea¹⁶, acest sigiliu a fost folosit de către N. Bălcescu câteva luni înainte de întoarcerea în țară de la Paris în 1848, și în perioada efectivă a revoluției din Țara Românească. Sigiliul a fost confecționat după 1 octombrie 1847, fiindcă pe o scrisoare cu data de 1 octombrie 1847 nu apare. Se apreciază că acest sigiliu nu a fost luat în exil de către Nicolae Bălcescu.

În afara sigiliilor prezentate în această lucrare, în expoziția de bază a secției de Istorie modernă, ca și în depozitul Muzeului de Istorie al R.S. România, mai sînt și alte sigilii, care, probabil, vor constitui subiecte pentru alte lucrări.

Subiectul tratat cuprinde o vastă problemă și de aceea prezența epuizării și a elucidării complete este hazardată. Am căutat însă să prezentăm într-un cadru unitar și sistematic o parte din colecția de sigilii aflate în patrimoniul Muzeului de Istorie al R.S. România, categorie de obiecte muzeistice care, pe lângă valoarea documentară deosebită, prezintă și o valoare artistică, stîrnind un interes major în rîndurile numeroșilor vizitatori ai acestui prestigios lăcaș de cultură**.

NOTE

- 1 Pentru sigiliul mare domnesc al lui Grigore Dimitrie Ghica, vezi EMIL VÎRTOSU, Tipare sigilare domnești din sec. al XIX-lea (Țara Românească), în SCN, vol. I, Edit. Academiei R.P.R., 1957, p. 315-320.
 - Pentru sigiliul mare domnesc al lui Alexandru Dimitrie Ghica, vezi EMIL VÎRTOSU, op.cit., p. 320. Se cuvine a face o precizare: la sigiliul mare domnesc al lui Grigore Dimitrie Ghica apar gravate șaptesprezece medalioane reprezentînd simbolurile județelor Țării Românești; sigiliul mare domnesc al lui Alexandru Dimitrie Ghica conține optsprezece medalioane cu stemele județelor Țării Românești, în plus, aparînd și cel al județului Brăila. După cum se observă, această nouă situație politică ce intervine după Tratatul de la Adrianopole (1829) își găsește ilustrare și în sigiliul domnesc; de asemenea vezi: DAN CERNOVODEANU și I. N. MANESCU, Noile steme ale județelor și municipiilor din R.S. România, extras din "Revista arhivelor", LI, 1974, vol. XXXVI, nr. 1-2, p. 17.
 - Pentru sigiliul oval pentru ceară al lui Gheorghe Bibescu, vezi EMIL VÎRTOSU, op.cit., p. 328.
 - Pentru sigiliul Guvernului vremelnicesc al Țării Românești, vezi MARIA DOGARU, Contribuții la cunoașterea sigiliilor folosite de Guvernul Provizoriu și Locotenența Domnească din Țara Românească (9 iunie-13 septembrie 1848), în "Revista arhivelor", XI, 1968, nr. 2, p. 267.
 - Pentru sigiliul domnitorului Barbu Știrbei, vezi EMIL VÎRTOSU, op.cit., p. 333.
 - Pentru sigiliul Comisiunii Centrale a Principatelor Unite, vezi MARIA COJOCĂRESCU, Sigiliile Comisiei Centrale de la Focșani, în "Revista muzeelor", IX, 1972, nr. 4, p. 348.
 - Pentru sigiliul Academiei Mihăilene, vezi MARIA STAN, Obiecte muzeistice privind înființarea Academiei Mihăilene, în "Revista muzeelor", 1973, nr. 3, p. 240.
 - Pentru sigiliul lui Nicolae Bălcescu, vezi CORNELIA BODEA,

- Un sigiliu al lui Nicolae Bălcescu, în "Caiet selectiv de informare asupra creșterii colecțiilor Bibliotecii Academiei R.P.R.", 1965, nr.12, aprilie-mai, p.390-391.
- 2 ECATERINA NEGRUȚI-MUNTEANU, Sfatul administrativ al Moldovei între anii 1832-1862, în "Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie A.D.Xenopol ", VII, 1971, Iași, p.159.
 - 3 Ibidem, p.60.
 - 4 Biblioteca Academiei R.S.România, mss.rom., Capitala București, Starostia cojocarilor, p.197.
 - 5 Cele 4 volume cu petiții, datate 11 iunie 1861, se găsesc la Biblioteca Academiei R.S.România.
 - 6 "Monitorul oficial al Principatelor Unite", 25 ianuarie 1862, p.77.
 - 7 Ibidem, 21 februarie, 1862, p.161.
 - 8 CONSTANTIN C.ANGELESCU, Unificarea legislației Principatelor Unite Române sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, în Cuza Vodă în memoriam, Edit.Junimea, 1973, p.374.
 - 9 GEORGE BUZDUGAN, GHEORGHE NICULIȚĂ, Medalii și plachete românești, Edit. științifică, București, 1971, p.54.
 - 10 DAN CERNOVODEANU, N.I.MĂNESCU, op.cit., p.33-62.
 - 11 Istoria învățământului în România, București, 1971, p.5.
 - 12 MARIA DOGARU, Sigilii mărturii ale trecutului istoric - Album sigilografic, Edit. științifică și enciclopedică, București, 1976, p. 256-257; unele aprecieri în descrierea acestui sigiliu nu sînt întrutotul corespunzătoare.
 - 13 MARIA DOGARU, op.cit., p.255-256; nu sîntem în totalitate de acord cu descrierea făcută de autoare acestui sigiliu.
 - 14 Muzeul de Istorie al R.S.România a achiziționat recent de la Alice Magheru un album al familiei cu coperti legate în piele; pe prima copertă se află blazonul (realizat din sîdef) al lui Romulus Magheru, care păstrează elementele tradiționale ale stemei familiei.
 - 15 DAN CERNOVODEANU, Heraldica în slujba idealurilor naționale pașoptiste, în "Revista muzeelor și monumentelor", nr.3, 1974, p. 68-69.
 - 16 CORNELIA BODEA, op.cit., p.390-391.
- * Unele dintre sigiliile prezentate în articolul de față sînt preluate în custodie de muzeul nostru de la următoarele instituții: Cabinetul numismatic al Bibliotecii Academiei R.S.R. - A3, A9, A12, B1, B3, C1, C2, C5; Marea Adunare Națională - A7, A10. Și pe această cale aducem mulțumirile noastre tov. Octavian Iliescu, șeful Cabinetului numismatic al B.A.R.S.R., al cărui sprijin ne-a fost folositor la elaborarea prezentului studiu.
- ** Pentru elaborarea acestei lucrări am consultat pe tovarășul Dan Cernovodeanu, căruia îi aducem și pe această cale mulțumirile noastre.

SCEAUX DE L'ÉPOQUE MODERNE EXPOSÉS AU MUSÉE D'HISTOIRE DE LA R.S. DE ROUMANIE

Résumé

Dans cet ouvrage l'auteur s'est proposé de présenter certains sceaux qui se trouvent dans les salles du Musée d'Histoire de la République Socialiste de Roumanie - section d'histoire moderne.

Les sceaux ont été groupés de la manière suivante: A. - Sceaux princiers et ceux des institutions centrales d'état; B. - Sceaux des institutions culturelles; C.- Sceaux des personnalités.

On a voulu présenter dans un cadre unique et systématique une partie de la collection de sceaux du Musée d'Histoire de la République Socialiste de Roumanie, catégorie d'objets muséologiques qui en plus de la valeur documentaire présente aussi une grande valeur artistique, suscitant l'intérêt majeur de nombreux visiteurs de cette prestigieuse institution culturelle.